

FC Twente

Audit 1-meting april 2013

Auditteam Voetbal en Veiligheid

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

BVO FC Twente

Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV)

Gemeente Enschede

Parquet Oost-Nederland

Politie Eenheid Oost-Nederland

Opmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Onderzoeksteam en rapportage

Henk Ferwerda (projectleider)

Bo Bremmers

Tom van Ham

Henk de Man

Siert Vos

© Arnhem, april, 2013

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Aanbevelingen uit de nulmeting	7
3. Actuele situatie	10
4. Conclusies en aanbevelingen	15
Bijlage: verantwoording	17

1. Inleiding

1.1. Over het Auditteam voetbal en veiligheid

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid bestaat sinds 2003. De hoofddoelstelling van het Auditteam is om concreet advies en aanbevelingen te geven over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Het Auditteam richt zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de betaald voetbalorganisatie (BVO).

In de afgelopen jaren heeft het Auditteam in nulmetingen, samen met de betrokken partijen, de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij bracht het Auditteam in kaart hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Elke nulmeting mondde uit in conclusies en schetste, in de vorm van aandachtspunten of aanbevelingen, een opdracht voor de toekomst.

Nu, circa 3 jaar na de nulmeting, heeft het Auditteam een éénmeting uitgevoerd.

1.2. De éénmeting

De doelstellingen van de éénmetingen zijn:

- Bepalen in hoeverre de aanbevelingen die eerder in de nulmetingen zijn gedaan, zijn doorgevoerd;
- Bepalen in hoeverre de veiligheidsproblematiek verminderd is en of er andere problemen zijn ontstaan;
- Bezien of de vierhoek slimme oplossingen heeft gevonden voor veiligheidsproblemen rondom het voetbal die voor andere BVO's interessant kunnen zijn (veelbelovende praktijken);
- Bezien hoe recente, landelijke beleidsveranderingen worden doorgevoerd, zoals het opstellen van een lokaal actieplan Voetbal en Veiligheid.

De éénmetingen verlopen in vier stappen:

1. Reflectie van de driehoek en FC Twente op ontwikkelingen en acties sinds de nulmeting, op uitnodiging van het Auditteam;
2. Een wedstrijdbezoek door het Auditteam met speciale aandacht voor de ontwikkelingen zoals benoemd in de reflectie van de vierhoek, aangevuld met een aantal interviews;
3. Bespreking van de bevindingen met de driehoek en FC Twente;
4. Opstellen van een eindrapport.

In de bijlage vindt u een overzicht van het wedstrijdbezoek, de respondenten en de geraadpleegde documentatie.

1.3. Visie op voetbalveiligheid

Sinds de ontwikkeling van het Beleidskader Voetbal en Veiligheid (mei 2011) is normalisatie de belangrijkste doelstelling van het voetbalveiligheidsbeleid. De veiligheidspartners, zowel lokaal als nationaal, streven ernaar van het voetbal weer een feest te maken. Dit doen zij enerzijds door vertrouwen te geven aan goedwillende supporters en anderzijds door hard op te treden tegen ordeverstoorers (*high trust, high penalty*). In de visie van het Auditteam betekent normaliseren dat de veiligheidspartners veiligheidsbeleid dienen te verbinden aan een meer op service gericht supportersbeleid. Dat vergt het opbouwen van vertrouwen tussen de vier geijkte partners en de supporters(verenigingen). Relatiebeheer, overleg met supporters en het honoreren van redelijke supporterswensen dienen te worden gecombineerd met streng optreden bij overtreding van gemaakte afspraken.

Vanuit dit perspectief voert het Auditteam de éénmetingen uit. In deze éénmetingen wordt hetzelfde model als in de nulmetingen gehanteerd, waarin voetbalveiligheid een resultante is van drie factoren, te weten:

1. De kenmerken van supporters en hun relatie met de club (bijvoorbeeld groepen probleem-supporters en incidenten);
2. De fysieke infrastructuur (bijvoorbeeld de staat van het stadion, het scheiden van supportersstromen, de kwaliteit van de uitvakken, de commandoruimte en de kwaliteit van de camera's);
3. De kwaliteit van de veiligheidsorganisatie van FC Twente en de partners, het veiligheidsbeleid, de regierol en de samenwerking tussen de veiligheidspartners.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen uit de nulmeting. Ook beschrijven we welke stappen de vierhoek heeft genomen na de nulmeting.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de actuele situatie bij de BVO en beschrijven we welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in de periode sinds de nulmeting. We doen dat aan de hand van de drie in de vorige paragraaf genoemde factoren van voetbalveiligheid.

In hoofdstuk 4 trekken we de conclusies uit de éénmeting en formuleren we aanbevelingen voor een verdere versterking van de veiligheidsaanpak rondom het betaalde voetbal bij FC Twente.

2. Aanbevelingen uit de nulmeting

In dit hoofdstuk gaan we in op de aanbevelingen uit de nulmeting. Allereerst vatten we de aanbevelingen samen om vervolgens aan te geven wat de leden van de vierhoek met de aanbevelingen hebben gedaan. De nulmeting bij FC Twente is ruim 3 jaar geleden uitgevoerd in april 2010.

2.1. Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de uitgevoerde nulmeting werd in het voorjaar van 2010 de volgende algemene conclusie getrokken:

FC Twente maakt de afgelopen jaren sportief gezien een enorme groei door. Uit de uitgevoerde audit komt naar voren dat de organisatie van veiligheid en de aanpak van veiligheidsproblemen bij deze sportieve groei in een aantal opzichten achterblijft.

Supporters worden bij FC Twente gastvrij ontvangen in een altijd uitverkocht stadion, dat momenteel verbouwd wordt. De komende tijd zal de stadioncapaciteit toenemen, de aan- en afvoer van supporters zullen verbeteren en ook zullen de supporters van Vak P een eigen home in het stadion krijgen.

In vergelijking met andere BVO's wordt er in en rondom het stadion bij alle nationale wedstrijden relatief veel alcohol gebruikt. FC Twente vervult een brede maatschappelijke functie in de regio. Spelers van de club zijn daarbij actief betrokken'

Naast deze algemene conclusie werden de volgende aandachtspunten benoemd:

1. De briefing van de BVO aan de stewards is goed georganiseerd, wel moet de kwaliteit van het nog jonge stewardkorps omhoog. De inzet van stewards en veiligheidspersoneel tijdens de bezochte wedstrijden is overigens wel voldoende.
2. FC Twente kent een grote groep 'successupporters'. Over deze supporters is minder bekend dan over de 'eigen trouwe aanhang' en het is de vraag hoe deze nieuwe groep zich gaat gedragen als het onverhoopt sportief minder met de club zal gaan. Investeren in deze nieuwe groep lijkt een must.
3. De samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de gemeente, BVO, politie en het OM zijn voor verbetering vatbaar.
4. De veiligheidsorganisatie van FC Twente is – kwalitatief en kwantitatief – niet meegegroeid met de sportieve prestaties van de club.
5. Het management van de BVO zou meer oog moeten hebben voor veiligheidsvraagstukken gerelateerd aan het voetbal.
6. De commandoruimte is ruim opgezet en op sommige momenten zeer druk. In geval van incidenten is discipline vereist. Het is aan te bevelen om een oefening onder druk uit te voeren om te kijken of dit leidt tot verbeterpunten.

7. De briefing van de politie lijkt routinematig en men bevindt zich in de opstartfase wat betreft 'Hooligans in Beeld'. Gezien de groeiende reputatie en bewijsdrang van de harde kern verdient het aandacht om te investeren in het verbeteren van de informatiepositie via 'Hooligans in Beeld'.
8. Het is opmerkelijk dat er wedstrijden worden gespeeld waarbij alle veiligheidsmaatregelen worden getroffen die passen bij een C-wedstrijd, maar die als B+-worden ingeschaald, waardoor alcoholverkoop is toegestaan.
9. Ondanks het feit dat er via de APV voorschriften kunnen worden gesteld aan de BVO voor het spelen van wedstrijden is het aan te bevelen om na te denken over het werken met een vergunning. In een dergelijke vergunning kan de gemeente alle relevante afspraken vastleggen, waarbij ook ingespeeld kan worden op actuele zaken (denk hierbij ook aan internationale wedstrijden). Een alternatief middel is de meldingsplicht, waarmee de voorwaarden niet voor iedere wedstrijd vastliggen maar per wedstrijd worden bekeken.
10. Door de verbouwing aan het stadion is een aantal oefeningen niet uitgevoerd. Zodra daartoe gelegenheid is, moeten deze oefeningen alsnog doorgang vinden.
11. De aan- en afvoer van supporters die via aan en rondom het stadion gelegen parkeerplaatsen het terrein verlaten, verdienen aandacht.
12. Er is zorg over Vak P. Dit heeft te maken met de matige wijze waarop het gehele vak via camera's in beeld te brengen is, de overvolle trappen tijdens wedstrijden, het drank- en druggebruik en de toegang tot het vak voor stewards en politie. Indien er sprake is van een fors incident of van een calamiteit lijkt het – gezien het voorgaande – lastig om op dit vak adequaat te interveniëren.
13. De keten van veiligheid en toezicht in het stadion (stewards, beveiligers, politie in burger en politie in blauw) zou onder de loep genomen moeten worden. Vragen die aan de orde zouden moeten komen, zijn bijvoorbeeld: wie is wanneer en waar voor verantwoordelijk; wat is de rol en functie van politie in uniform in het stadion?
14. Het zou goed zijn om een discussie te starten over de rollen van de verschillende partijen in het periodieke veiligheidsoverleg (MDVO). Op dit moment heeft de BVO de regie, maar gezien het feit dat de burgemeester verantwoordelijk is voor de openbare orde en veiligheid rondom wedstrijden is het de vraag of de gemeente niet die regierol zou moeten nemen.

2.2 . Stappen van de vierhoek

We hebben de vierhoek gevraagd om ons op de hoogte te brengen van de manier waarop zij zijn omgegaan met de aanbevelingen c.q. welke vervolgacties er zijn genomen door de lokale partijen. De reactie van de vierhoek is hierna in samenvattende vorm weergegeven:

1. De overlegstructuur is gewijzigd; structureel is er nu op operationeel niveau (MDVO), tactisch-beleidsmatig niveau (Beleidsoverleg) en strategisch niveau (Voetbalvierhoek) periodiek overleg tussen FC Twente, de gemeente Enschede, de politie en het Openbaar Ministerie (OM). Verder is een separaat overleg bij Europese wedstrijden in het leven geroepen;
2. De Veiligheidsverklaring wordt jaarlijks opnieuw bekeken en ondertekend. Tevens zijn de beleids- en operationele plannen van de BVO aangepast;

3. De relatie tussen de gemeente, BVO en politie is sterk verbeterd. Er is sprake van ruimere en gemakkelijke informatie-uitwisseling tussen partijen. Verder komt een gedragscommissie maandelijks bijeen. Alle incidenten worden aan deze gedragscommissie doorgemeld;
4. Er is een risicotaxatieinstrument ontwikkeld om wedstrijden zo objectief mogelijk in te schalen. Daarnaast is in de APV een verbod op het nuttigen van alcohol rondom het stadion ingevoerd en zijn er duidelijke afspraken gemaakt over de drukte in de commandoruimte.
5. Er zijn meerdere trainingen georganiseerd voor de stewardorganisatie en verschillende ont-ruimingsoefeningen gehouden;
6. Er zijn nieuwe camera's geplaatst in en rondom het stadion. Tevens is het uitvak verplaatst naar de tweede ring. De capaciteit van het uitvak is simpel aan te passen, afhankelijk van de tegenstander en het competitieverband waarin wordt gespeeld (Europese of nationale competitie).
7. Er is een bufferzone met tourniquets ontwikkeld bij het station Drienerlo om de doorstro-ming en veiligheid van supporters na een wedstrijd te optimaliseren. Tevens is een derde ontsluitingsweg gerealiseerd.

3. Actuele situatie

3.1. Club en supporters

1. De Grolsch Veste, het stadion waar FC Twente zijn thuiswedstrijden speelt, heeft sinds de verbouwing in 2011 een capaciteit van circa 30.000 bezoekers. Hoewel de sportieve resultaten van de BVO in het seizoen 2012-2013 achterbleven bij de verwachting van de supporters, blijkt uit de bezoekersaantallen dat het stadion net als vorige seizoenen altijd (vrijwel) uitverkocht is. Er lijkt dan ook sprake te zijn van een trouwe supportersschare.
2. Het sfeervolle stadion van FC Twente is gelegen op een industrieterrein dat op ruime afstand (circa vijf kilometer) van het centrum van Enschede ligt. De impact die het betaald voetbal op de stad heeft, bijvoorbeeld in de vorm van verkeersdrukte, is dan ook beperkt. Bovendien is de afvoer van bezoekers na de wedstrijd met het realiseren van een derde ontsluitingsroute aanzienlijk verbeterd.
3. In het gebied kan enige druk ontstaan wanneer er omvangrijke werkzaamheden aan het spoor en/of tegelijk met de wedstrijd andere evenementen (bv. concerten) plaatsvinden. Recentelijk opgedane ervaringen leren dat de uitstroom van supporters met een alternatief verkeerscirculatieplan in dergelijke situaties goed kan worden opgevangen. Wel kunnen de samenloop van evenementen en een voetbalwedstrijd van de BVO leiden tot parkeerproblemen in het gebied, wat tot spanning tussen de BVO en andere ondernemers leidt. Op dit moment bemiddelt de gemeente tussen de verschillende betrokken partijen.
4. De BVO kent in totaal 21 supportersverenigingen, die samen 10.000 supporters vertegenwoordigen. Vak P en De Vriendenkring zijn de twee grootste supportersverenigingen. Met deze en andere kleinere supportersverenigingen voert de BVO regelmatig overleg. Binnen het bestuur van FC Twente is een portefeuille supportersbeleid belegd. De mogelijkheden voor een sociaalpreventief supportersbeleid zijn verkend, maar hebben nog niet tot specifiek beleid bij de BVO geleid. Belangrijke overweging daarbij is dat men eerst de resultaten van het programma 'Hooligans in Beeld' (HIB) wil afwachten (zie 3.3.4).
5. Op dit moment (meting april 2013) heeft FC Twente 40 landelijke en 16 lokale stadionverboden. Zeven personen hebben een voorwaardelijk stadionverbod. De gedragscommissie die de BVO adviseert over op te leggen sancties wanneer supporters zich hebben misdragen, is de afgelopen jaren aanmerkelijk geprofessionaliseerd. In de gedragscommissie hebben twee leden van de twee grootste supportersverenigingen (Vak P en De Vriendenkring) en twee vertegenwoordigers van de BVO, waaronder de veiligheidscoördinator, zitting. De gedragscommissie staat onder leiding van een voorzitter die in het dagelijks leven rechter is. Uit een evaluatie van de gedragscommissie blijkt dat deze in 2012 77 zaken heeft behandeld.
6. De BVO heeft gastvrijheid en een klantvriendelijke uitstraling hoog in het vaandel staan. De *stewarding* wordt hier specifiek op getraind en heeft daarmee een kwaliteitsimpuls gekregen. De BVO overweegt om op termijn het uitvak in te richten naar Engels model (het scheiden van supporters door stewards en niet langer met behulp van wanden en hekken). Tijdens het wedstrijdbezoek blijken de stewards dan ook klantvriendelijk en professioneel. Wel valt het op dat, net als tijdens de nulmeting het geval was, de huisregels niet worden gehandhaafd op vak P. Hier staan supporters op de trappen en bordessen.

7. FC Twente kent op Vak P zijn meest fanatieke aanhang. Deze supporters zijn te beschouwen als sfeermakers en moedigen hun club tijdens de wedstrijd zicht- en hoorbaar aan. Er wordt flink gedronken voor, tijdens en na de wedstrijd. De relatie tussen deze supportersgroep en de politie is volgens verschillende respondenten moeizaam. Een aantal leden van een beruchte motorclub zit herkenbaar (*'full colours'*) op de tribune in Vak P. Dit is onwenselijk voor de beeldvorming naar het publiek en kan een remmende werking hebben op het ingrijpen van officials (zie ook 3.1.6). Een ander punt van zorg ten tijde van de audit is de toenemende verwevenheid tussen supporters van Vak P en deze motorclub.
8. Supporters op Vak P hebben een eigen supportershome in het stadion. De BVO onderverhuurt deze locatie aan de supportersvereniging, die deze zelfstandig exploiteert en hiervoor apart een vergunning bij de gemeente heeft aangevraagd. Het home van Vak P valt derhalve buiten de vergunning die de BVO voor het stadion heeft. Toezicht van de BVO op activiteiten in het supportershome van Vak P ontbreekt. Het zicht van de politie is beperkt, mede doordat deze zich weinig – en enkel in overleg met het bestuur van Vak P – in het supportershome laat zien. Op dit punt lijkt ten aanzien van de nulmeting geen verbetering te zijn opgetreden.
9. Het supportershome is enkel toegankelijk voor leden van supportersvereniging Vak P. Tijdens het wedstrijdbezoek werd het Auditteam de toegang geweigerd. De toegangscontrole en beveiliging worden door leden van Vak P zelf uitgevoerd. Zij zijn voor zover bekend niet gecertificeerd om deze werkzaamheden uit te voeren. De huidige werkwijze is derhalve in strijd met de Wet op de Particuliere Beveiligingsorganisaties en Recherchebureaus.
10. Sommige van de fanatieke supporters zijn te kenschetsen als de harde kern van de club en zijn af en toe betrokken bij incidenten. Uit informatie (april 2012 tot april 2013) van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) blijkt dat supporters van FC Twente zich doorgaans goed gedragen. Misdragingen tijdens thuiswedstrijden hebben met name betrekking op het afsteken van vuurwerk en (kortstondige) spreekkoren. Waar tijdens uitwedstrijden sprake is van problemen, betreffen deze het afgelopen jaar met name het niet-nakomen van afspraken rondom alcoholgebruik door supporters.

3.2. Infrastructuur

1. FC Twente voetbalt in een mooi en modern stadion. Sinds de nulmeting zijn belangrijke aanpassingen uitgevoerd aan het stadion in het algemeen en het gastenvak in het bijzonder. Het uitvak dat op maximale afstand van de harde kern gelegen is, biedt een uitstekend zicht op het veld en heeft zeer klantvriendelijke faciliteiten. Met behulp van een flexibele constructie kan de capaciteit van het uitvak worden gevarieerd tussen de 500 en 1.500 zitplaatsen. Daarmee kan de BVO – indien een bezoekende BVO geen beroep doet op het maximum aantal bezoekersplaatsen – deze op een veilige manier aan de eigen supporters ter beschikking te stellen.
2. De sluis bij het bezoekersvak waar de bussen in geparkeerd worden, is vanuit veiligheidsoogpunt goed gelegen, heeft ruim voldoende capaciteit (circa 25 bussen) en is volledig afgeschermd door middel van hekken. Bij calamiteiten is uitbreiding van het bussenvak mogelijk en kan gebruik worden gemaakt van meerdere afvoerwegen. Vanaf het seizoen 2013-2014 kunnen uit- en thuis supporters niet langer 'zichtcontact' met elkaar hebben.
3. De fysieke infrastructuur rond het stadion is aangepast. Naast een derde afvoerweg zijn er tourniquets geplaatst op het nabijgelegen station om de drukte van vertrekkende supporters op het perron te reguleren. Nabij het stadion vinden door het failliet van de aannemer

nog enkele werkzaamheden plaats, die in geval van een calamiteit tot gevaarlijke situaties kunnen leiden. De verwachting is dat deze werkzaamheden in juni 2013 zijn afgerond.

4. Tijdens het wedstrijdbezoek nam de BVO een nieuw toegangscontrolesysteem in gebruik. Supporters kunnen hun kaart onder een scanner leggen, waarna de tourniquet opengaat. Tourniquets blijven gesloten wanneer een supporter bij een verkeerde ingang staat, een stadionverbod heeft of wanneer er reeds is 'ingecheckt' met de betreffende kaart. Tijdens het wedstrijdbezoek bleek dat verschillende malen is geprobeerd meermaals op een en dezelfde seizoenskaart het stadion te betreden. Het toegangscontrolesysteem lijkt dan ook bij te kunnen dragen aan het weren van ongewenste personen in het stadion.
5. De commandokamer in het stadion is modern en wordt professioneel bezet door BVO en politie. De camera's die adequaat bediend worden door de BVO geven een prima beeld van wat zich binnen en buiten het stadion afspeelt. Tijdens het wedstrijdbezoek zijn er enkel personen uit hoofde van hun functie aanwezig en is er in vergelijking met de nulmeting sprake van een sterk verbeterde situatie. Uit de notulen blijkt dat de BVO deze positieve gang van zaken bewaakt c.q. aangeeft wanneer personen zich onnodig in de commandoruimte ophouden.
6. Sinds de nulmeting is het camerasysteem vernieuwd. Belangrijk is dat er plannen zijn om het camerasysteem op korte termijn nog verder aan te passen. Met behulp van het nieuwe camerasysteem – dat bestaat uit een box met meerdere camera's – is het mogelijk om Vak P in zijn geheel in beeld te houden, ook wanneer vanwege een incident daarop moet worden ingezoomd. Zo kunnen de verantwoordelijken voor bijvoorbeeld een ander gelijktijdig incident nadien worden opgespoord.

3.3. Organisatie en samenwerking

1. De structuur in de samenwerking tussen de verschillende partijen is ten opzichte van de nulmeting sterk verbeterd. Op verschillende niveaus vindt periodiek overleg plaats. Beleidsveranderingen worden afgestemd in de Voetbalvierhoek¹ en vinden vervolgens hun weg in het convenant en, indien van toepassing, de Veiligheidsverklaring en/of vergunning. De Voetbalvierhoek vindt plaats onder regie van de gemeente. Uit verschillende interviews blijkt ook dat het onderlinge vertrouwen toegenomen is.
2. Bij het organiseren van het multidisciplinaire veiligheidsoverleg (MDVO) op operationeel niveau heeft de BVO nog steeds de regie. Sinds de nulmeting hebben partijen wel over dit punt gesproken. Echter vanuit de overweging dat dit met name een overleg op operationeel niveau betreft en alle betrokken partijen invloed hebben op de agenda, is besloten de regie bij de BVO te laten. Het Beleidsoverleg en overleg rondom Europese wedstrijden vinden wel plaats onder regie van de gemeente.
3. Per komend seizoen gebeurt het inschatten van de risicocategorie van een wedstrijd – ook met het oog op 'normalisatie – aan de hand van een risicotaxatie-instrument. Omdat de betrokken partijen elk onderdeel (bv. historie en het belang van de wedstrijd) afzonderlijk scoren, is de zienswijze van alle partijen verwerkt in het gezamenlijk oordeel dat tijdens het MDVO bepaald wordt. Na bespreking in het MDVO wordt de risicoclassificatie van wedstrijden in de driehoek vastgesteld en richting de bezoekende club gecommuniceerd. Op basis van actuele informatie voor de wedstrijd, zoals bijvoorbeeld de stand op de ranglijst, kan de risicoclassificatie van een wedstrijd nog worden aangepast.

---

1. Deelnemende partijen zijn de BVO, de gemeente, het Openbaar Ministerie (OM) en de politie.

4. Gekoppeld aan de risicocategorie (A, B of C) van een wedstrijd, kunnen verschillende beperkingen gelden omtrent vervoer en alcoholverkoop. Enkel bij C-wedstrijden is het niet toegestaan om alcohol te verkopen. Net als tijdens de nulmeting het geval was, wordt de 'tussencategorie' B+ gehanteerd. Feitelijk gaat het in deze gevallen om wedstrijden waarbij de politie opschaalt tot een inzet die gelijk is aan een C-wedstrijd. Met het hanteren van de term B+ is alcoholverkoop tijdens deze competitiewedstrijden echter wel mogelijk, wat vanuit commercieel oogpunt van belang is voor de BVO. Jaarlijks speelt de BVO ongeveer zes wedstrijden die als B+ worden ingeschaald, waaronder de wedstrijd tegen Heracles Almelo.
5. Vanuit veiligheidsoogpunt is er volgens betrokken partijen geen direct bezwaar tegen alcoholverkoop tijdens B+-wedstrijden. Daarbij speelt onder andere mee dat uit onderzoek naar incidenten rondom voetbalwedstrijden van de BVO is gebleken dat alcohol bij weinig incidenten een rol speelt. Niettemin kan worden geconstateerd dat verschillende partijen bij voorkeur de oorspronkelijke indeling van A-, B- en C-wedstrijden hanteren. Hierbij speelt onder andere mee dat alcohol ontremmend werkt, andere BVO's het concept van een B+-wedstrijd niet hanteren, waardoor dit vaak uitleg aan hen vergt, en een aantal betrokken partijen deze vorm in zekere zin als 'gekunsteld' ervaart. Het feit dat deze indeling sinds de nulmeting nog steeds bestaat, is opmerkelijk.
6. Het is op basis van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) verboden bier te drinken rond het stadion. Dit verbod wordt aan bezoekers kenbaar gemaakt met behulp van borden die aan de hekken rondom en nabij het stadion zijn bevestigd en heeft tot een aanmerkelijk veiliger situatie geleid. Opvallend is dat leden van Vak P buiten, voor het eigen supportershome, alcohol nuttigen. Uit interviews en het wedstrijdbezoek blijkt dat dit ondanks de APV gedoogd wordt.
7. In april 2012 is een ontruimingsoefening georganiseerd die in verschillende leerpunten heeft geresulteerd. Een belangrijke conclusie was dat er, door de steilheid van de trappen in het stadion, bij een ontruiming sprake is van een gevaarlijke situatie voor optredend personeel en bezoekers. Het ontruimen van een vak moet dan ook als een uiterst middel worden beschouwd. Op korte termijn (september/oktober 2013) staat een multidisciplinaire oefening gepland. Hierbij is de Veiligheidsregio niet betrokken.
8. Er wordt gebruikgemaakt van een Voetbalveiligheidsmonitor waarin de voortgang van activiteiten op het gebied van voetbalveiligheid wordt geregistreerd. Deze monitor is een visuele weergave van kengetallen in relatie tot onder meer bezoekersaantallen, politie-inzet en incidenten. Aan de hand van verzamelde informatie kan het te voeren beleid worden bestendigd, ontwikkeld of bijgesteld.
9. De politie heeft zich aangesloten bij het programma 'Hooligans in Beeld'. Doel van het programma is om de informatiepositie op toonaangevende probleemsupporters te verbeteren en voetbalgerelateerd geweld te voorkomen en te beëindigen. Binnen de politie is structureel mankracht beschikbaar om dossiers bij te houden en daarmee bij te dragen aan een persoons- en groepsgerichte aanpak. In totaal zijn op dit moment tien personen als toonaangevende probleemsupporter aangemerkt. Deze personen worden thuis bezocht door de Voetbaleenheid (VBE) en komen tijdens de politiebriefting nadrukkelijk aan bod. De rol van het Veiligheidshuis (VH) in de aanpak is door prioritering van andere onderwerpen helaas beperkt. Wel wordt in samenspraak met het VH bekeken op welke alternatieve wijze de aanpak van deze personen verder vorm kan krijgen.

10. De briefing van de politie blijkt tijdens het wedstrijdbezoek compleet en professioneel. Alle belangrijke operationele zaken komen aan bod, met specifieke aandacht voor de stadionverboden en dossiervorming in het kader van HIB II. Tijdens de briefing van de BVO aan de hoofdstewards komen alle relevante onderwerpen aan bod. Enkel wordt niet expliciet ingegaan op stadionverboden. Navraag leert dat de lijst met stadionverboden inclusief foto's ter raadpleging in de commandokamer ligt. Deze zijn derhalve niet direct beschikbaar voor de stewards tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden.
11. De politie is zichtbaar aanwezig in het stadion. In het stadion is FC Twente in principe verantwoordelijk voor de veiligheidszaken, waarbij stewards eventueel kunnen worden ondersteund door beveiligers. Wanneer de BVO hulp nodig heeft, kan dit besproken worden in de commandokamer, waar beide partijen aanwezig zijn en direct overleg kan plaatsvinden. Partijen zijn tevreden over deze werkwijze. Een eenduidige en duidelijke beschrijving van de rolverdeling bij incidenten en een scherpe afbakening van de overgave c.q. overname van verantwoordelijkheden, zijn echter niet aanwezig.
12. Binnen het Openbaar Ministerie (OM) vindt op dit moment een grote reorganisatie plaats. De betrokkenheid van het OM is op dit moment beperkt, zo blijkt uit geraadpleegde notulen en interviews. Dit is mede een gevolg van het feit dat een voetbalofficier meerdere BVO's in portefeuille heeft en daarnaast ook andere taakaccenten en werkzaamheden heeft. Tijdens A- en B-wedstrijden is de voetbalofficier telefonisch bereikbaar. Tijdens B+-wedstrijden zou deze in het stadion aanwezig moeten zijn. Uit interviews blijkt dat het laatste momenteel niet altijd het geval is.
13. Partijen geven aan het persoonlijk contact met het OM te missen en het van belang te achten dat een functionaris van het OM in ieder geval aansluit bij het MDVO. Hier is het OM op dit moment nog vaak afwezig. Tevens is er gedurende langere tijd sprake geweest van een trage terugkoppeling van zaken richting BVO. Met het aanstellen van een vaste parketsecretaris is het de verwachting dat dit knelpunt tot het verleden behoort.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1. Ontwikkelingen: verbetering of niet?

1. Sinds het Auditteam Voetbal en Veiligheid in het voorjaar van 2010 een nulmeting uitvoerde, is de veiligheidssituatie verbeterd. De veiligheidsorganisatie van de BVO is in lijn gekomen met de eerder gerealiseerde sportieve groei van de BVO en is professioneel bezet. Tevens is er sprake van een groter onderling vertrouwen tussen partijen en is de onderlinge samenwerking verbeterd. Door aanpassingen in de fysieke infrastructuur rondom het stadion en een nieuw verkeerscirculatieplan zijn de aan- en afvoer van supportersstromen geoptimaliseerd. Oefeningen zijn uitgevoerd of – zonder betrokkenheid van de Veiligheidsregio – in voorbereiding en in de commandoruimte wordt professioneel en gestructureerd (samen)gewerkt. Ook is de politie actief met het programma HIB aan de slag.
2. Naast de in de nulmeting gedane aanbevelingen, zijn er diverse andere positieve ontwikkelingen. Voorbeelden zijn het beleggen van een portefeuille supportersbeleid binnen de directie, het professionaliseren van de gedragscommissie, het vernieuwen van het camera- en toegangscontrolesysteem, en de ontwikkeling van een risicotaxatieinstrument. Enkele punten uit de nulmeting blijven echter om aandacht vragen, waaronder de relatie tussen de politie en Vak P en het hanteren van de risicocategorie B+. In vergelijking met de nulmeting valt tevens op dat het OM niet langer in staat is haar rol rondom voetbalveiligheid naar eigen noch de tevredenheid van de andere betrokken partijen in te vullen.
3. De belangrijkste ‘negatieve’ ontwikkeling ten aanzien van de veiligheidssituatie heeft betrekking op de supportersgroep die zich op Vak P en in het eigen supportershome ophoudt. Als Auditteam vragen we ons af in welke mate de betrokken partijen invloed hebben op deze supportersgroep. Van belang daarbij zijn onder meer de volgende bevindingen:
  - de uitzonderingspositie die de supportersvereniging Vak P heeft ten aanzien van alcoholconsumptie buiten het stadion;
  - het feit dat de politie het supportershome van Vak P niet zonder aankondiging betreedt en de toegangscontrole en beveiliging worden uitgevoerd door daartoe niet gecertificeerde personen;
  - het niet-handhaven van de huisregels op een deel van de tribune waar de fanatieke supporters zich bevinden (Vak P);
  - beperkt toezicht vanuit politie en BVO op de activiteiten van deze groep supporters.

4.2. Aanbevelingen

1. De situatie rond de supportersvereniging Vak P baart vanuit veiligheidsoogpunt zorgen. Het is van belang dat in het stadion de bordessen en trappen op de tribune van Vak P, net als in de rest van het stadion, vrijgehouden worden. Tevens is het ongewenst dat voor supportersvereniging Vak P een uitzondering gemaakt wordt op de APV. Zwaarwegende redenen voor een dergelijke uitzondering ontbreken. De politie dient de APV met betrekking tot alcoholconsumptie rondom het stadion dan ook strikt te handhaven.
2. Feitelijk hebben politie en gemeente (vrijwel) geen zicht op de activiteiten in het supportershome van Vak P. Ondanks het feit dat de BVO regelmatig (in)formeel contact heeft met deze supportersvereniging, ervaren andere partijen dat de BVO zich op dit punt te afzijdig

houdt en te weinig verantwoordelijkheid neemt. Tevens dient bij overtreding van de vergunningsvoorschriften of bij incidenten niet alleen strafrechtelijk, maar ook bestuursrechtelijk op te worden getreden. Te denken valt bij het laatste aan optreden vanwege de wijze waarop de supportersvereniging momenteel vorm en inhoud geeft aan het handhaven van het eigen deurbeleid.

3. Momenteel missen betrokken partijen de aanwezigheid van het OM en raken processen door de afwezigheid van het OM verstoord. Het OM dient als ketenpartner bij overleggen aan te sluiten en de rondom voetbalveiligheid noodzakelijke taken adequaat uit te voeren.

4.3. Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken

Uit de eenmeting komen verschillende veelbelovende praktijken voor andere Voetbalvierhoeken c.q. veiligheidspartners naar voren. Als Auditteam willen we graag enkele daarvan kort benoemen. Het betreft:

1. De ontwikkeling van een risicotaxatie-instrument, waarmee de risicoclassificatie van wedstrijden objectief kan worden uitgevoerd. Dit instrument kan bijdragen aan verdere normalisatie rondom voetbalwedstrijden.
2. De veiligheidsmonitor, waarbinnen kwalitatieve doelen in kwantitatieve kengetallen worden weergegeven, is een mooi instrument dat ook in andere voetbalsteden toegepast zou kunnen worden. Met een dergelijke monitor kan de vinger aan de veiligheidspols gehouden worden en kan beleidmatig en operationeel worden ingespeeld op actuele ontwikkelingen.
3. De wijze waarop de politie het programma HIB heeft opgepakt, onder andere met het gedeeltelijk daarvoor vrijmaken van een medewerker, is prijzenswaardig en kan een belangrijke bijdrage leveren aan een efficiënte en effectieve persoonsgerichte aanpak van toonaangevende probleemsupporters.
4. De BVO heeft geïnvesteerd in geavanceerd toegangscontrole- en camerasystemen. Gezamenlijk kunnen beide systemen bijdragen aan de opsporing en vervolging van personen die zich misdragen en het voorkomen dat deze personen (alsnog) het stadion betreden. Van belang is wel dat door de aanzienlijke investeringen die deze systemen met zich meebrengen, dit niet voor iedere BVO in Nederland op te brengen zal zijn.

Bijlage: verantwoording

Gesprekken

Lonneke Gijsbers	N.E.C.
Sandra Leusink	Parket Oost-Nederland
Marga Nieborg	Gemeente Enschede
Eugenio Porcu	FC Twente
Hans Schutte	Politie Oost-Nederland
André van der Weide	FC Twente
Paul Wesseloo	Politie Oost-Nederland

Wedstrijdbezoek

Op 28 april 2013 is de wedstrijd FC Twente – N.E.C. in aanwezigheid van de heer Han Moraal, lid van het Auditteam Voetbal en Veiligheid, bezocht. Tijdens dit bezoek zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Aanwezig bij de briefing van de politie
- Aanwezig bij de briefing van de stewards
- Aanwezig bij de voorbespreking met de scheidsrechter
- Aanwezig bij aankomst en fouillering bezoekende supporters in gastenvak
- Fouillering Vak-P
- Meekijken op de tribune van Vak-P
- Bezoek commandokamer
- Bezoek supportershome²
- Aanwezig bij uitreis supporters
- Diverse gesprekken gevoerd met aanwezige professionals van BVO en politie en met supporters.

Geraadpleegde documenten

- APV-vergunning seizoen 2012-2013;
- Brief van de burgemeester van Enschede – dd. 11 april 2013 - waarin een reactie wordt gegeven op de vragen van het Auditteam na aanleiding van de nulmeting;
- Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV): uit- en thuisgedrag van supporters van FC Twente in het afgelopen jaar en aantal stadionverboden;
- Convenant betaald voetbal FC Twente 2012-2013;
- Draaiboek wedstrijd Veiligheidsorganisatie FC Twente – N.E.C., 28 april 2013;
- Evaluatie gedragscommissie 2012;
- Notulen Beleidsoverleg september 2011 tot en met maart 2012;
- Notulen MDVO juli 2012 tot en met maart 2013;
- Notulen Kwartaaloverleg Supportersverenigingen december 2012 tot en met maart 2013;
- Operationeel draaiboek Politie Eenheid Oost-Nederland, FC Twente – N.E.C., 28 april 2013;
- Voetbalveiligheidsmonitor 2011/2012.

---

2. Hier werd het Auditteam de toegang geweigerd.

